

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स

आनन्द भूमि

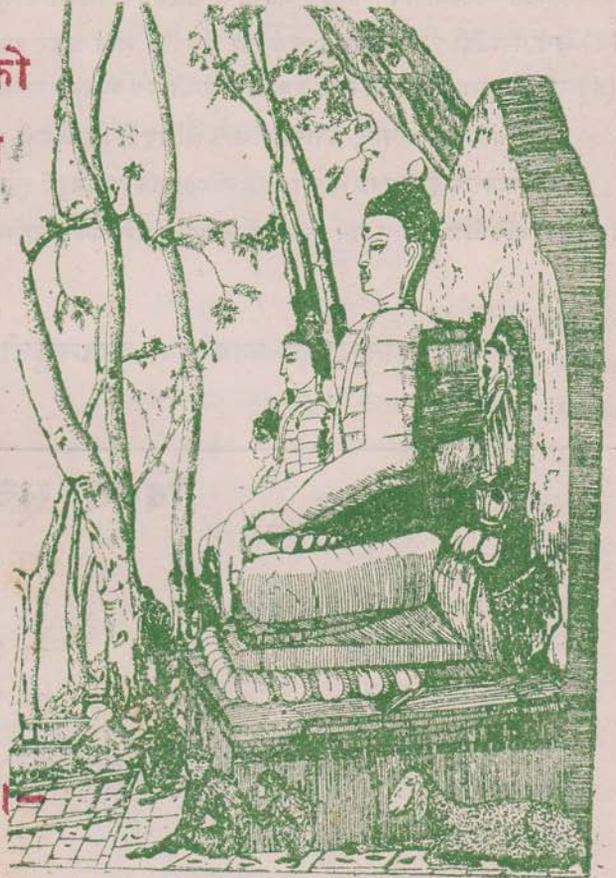
THE ANANDA-BHOOMI

(The Only Buddhist Monthly Magazine of Nepal)

बुद्धधर्म सम्बन्धी नेपालको
एकमात्र मासिक पत्रिका

गुरु-पुत्री

वार्षिक रू. १५१- प्रति रू. २१

बुद्ध सम्बत् २५२७	-	गुरु-पूजिमा	शिकन सम्बत् २०४०	-	श्रावण
नेपाल सम्बत् १९०३	-	दिल्ला	1983 A. D.	-	July
वर्ष ११	-	अंक ३	Vol. 11	-	No 3

“आनन्दभूमि” को नियम—

- (१) “आनन्दभूमि” आनन्दकुटी बिहार गुठीद्वारा प्रकाशित हुने नेपालका एकमात्र बुद्धधर्म सम्बन्धी मासिक पत्रिका हो । यो प्रत्येक पुर्णिमाको दिनमा निस्कनेछ । यसको आजीवन ग्राहक-शुल्क रु. १५० - र वार्षिक ग्राहक शुल्क रु. १५।- मात्र छ । जुनसुकै महीनामा पनि ग्राहक बन्न सकिन्छ । वार्षिक-ग्राहकलाई पूरा १२ वटा अङ्क प्राप्त हुनेछ । एक प्रतिको रु. २।-
- (२) यसमा बुद्धधर्मसँग सम्बन्धित विषयका रचनाहरू छापिनेछन् ।
- (३) लेखकद्वारा प्रकट भएका कुनै पनि विचारमा लेखको उत्तरदायित्व लेखक नै हुनेछ । सम्पादक-मण्डल हुनेछैन ।
- (४) लेखकले नेपाली, नेपाल भाषा र अंग्रेजीमध्ये कुनै पनि भाषामा लेख पठाउन सक्नुहुन्छ र पठाइएका लेख फिर्ता पठाउने व्यवस्था गर्ने नसकिने भएकोले लेखको प्रतिलिपि आफूसँग राखी पठाउन अनुरोध छ ।
- (५) लेख पठाउँदा पूरा साइजको कागजमा एकपट्टि मात्र लेखेर पठाउनुपर्नेछ ।
- (६) ग्राहक-शुल्क विज्ञापन तथा प्रयत्न सम्बन्धी पत्र व्यवस्थापकको नाउँमा पठाउनुहोला । पत्र व्यवहार गर्दा आफ्नो ग्राहक संख्या तथा नाम, ठेगाना राख्ने लेखिएको हुनु जरुरी छ । ठेगाना हेरफेर हुने भएमा एक सहीना अगावै व्यवस्थापकलाई सूचना दिनुहोला । पत्रिका समयमा नतुगे सूचना दिने कृपा गर्नुहोला ।
- (७) कुनै पनि लेख प्रकाश गर्ने वा नगर्ने अधिकार सम्पादकनै रहनेछ ।

आनन्दभूमि कार्यालय, आनन्दकुटी, स्वयम्भू, काठमाडौं ।

विषय सूची

१. बुद्ध वचन	१	११. मृगतृष्णा	११
२. आयुष्मान् सारिपुत्रसँग बस्ने प्रश्न	२	१२. शील निर्देश	१२
३. सोमियत संघमा बौद्धधर्म	३	१३. ठि स्पूला थें ?	१४
४. वर्षाबाल भनेको के हो ?	५	१४. निरवाः खँ	१५
५. सन्देश यो तिम्रीलाई	६	१५. मनकामला	१५
६. स्वयम्भू डाँडा	७	१६. The life of the Buddha	१६
७. म नयाँ आयाम थप्छु	७	१७. The power of the mind	१९
८. पालि-नेपाली-शब्दकोष	८	१८. सम्पादकीय	२२
९. सम्पादकलाई चिठी	९	१९. बौद्ध गतिबिधि	२३
१०. धर्मयागु घाप्	१०		

आनन्द भूमि

प्रधान सम्पादक
भिक्षु कुमार काश्यप

सम्पादक
सुवर्ण शाक्य
प्रकाश वज्राचार्य

व्यवस्थापक
भिक्षु सहानाम

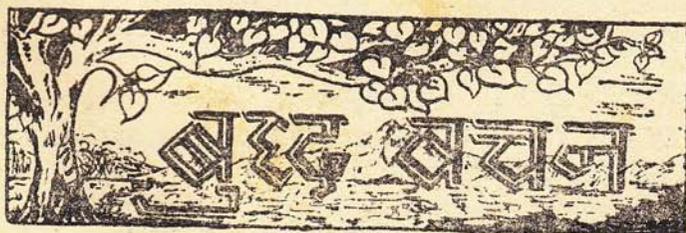
प्रकाशक
आनन्दकुटी विहार गुठी
स्वयम्भू, काठमाडौं
फोन नं. १४४२०

महावग्ग-विनयपिटक.बार :-

“घरथं भिक्खवे चारिकं बहुजन हिताय
बहुजन सुखाय लोकानुकम्पाय अत्थाय हिताय
सुखाय देवमनुस्सानं । वेसेथ भिक्खवे धम्मं
आदिव ल्याणं मज्जेकल्याणं परियोसान
कल्याणं सात्थं सव्यञ्जनं केवलं परिपुण्णं
परिसुद्धं ब्रह्मचरियं पकासेथ ।”

भिक्षुहरू ! बहुजन हितको लागि बहुजन
सुखको लागि, विश्वमाथि दयाको लागि, देव र
मनुष्यहरूको हित, सुख र कामको लागि संचार
गर । भिक्षुहरू ! आरम्भ, मध्य र अन्त्य समयसम्म
कल्याण हुने धर्मको अर्थ र भाव सहित उपदेश
दिएर सम्पूर्ण परिशुद्ध ब्रह्मचर्य (धर्म)को प्रकाश
गर ।

साधुसन्तहरू टाढा बसे पनि हिमालय कैं चम्कन्छ, असत्पुरुषहरू रातको
अन्धकारमा जोडेको वाण कैं देखिंदैन ।

आयुष्मान् सारिपुत्रसंग बस्ने भिक्षु

एक समय आयुष्मान् सारिपुत्र श्रावस्तीस्थित अनाथ-
पिण्डिकको जेतवनाराममा बस्नुभएको थियोः।

भिक्षु एक भिक्षु जहाँ आयुष्मान् सारिपुत्र हुनुहुन्छ
त्यहाँ गइ । त्यहाँ पुगेपछि आयुष्मान् सारिपुत्रसंग सम्मो-
दन गरे । सम्मोदनीय कुशलवार्ता गरिसकेपछि एक छेउमा
बसे । एक छेउमा बसेका सो भिक्षुले आयुष्मान् सारिपु-
त्रलाई भने—

“आवुसो सारिपुत्र ! संगे बस्ने भिक्षु शिक्षा छाडी
गृहस्थी भएर गए ।”

“आवुसो ! हो, इन्द्रियसंयम नहुने, भोजनमा मात्रा-
ज्ञान नहुने तथा जाग्रततामा असंलग्न हुने (भिक्षु) त्यस्तै
हुन्छ । आवुसो ! इन्द्रियसंयम नहुने, भोजनमा मात्रा-
ज्ञान नहुने तथा जाग्रततामा असंलग्न हुने त्यस भिक्षुले

जीवनभर परिपूर्णरूपले परिशुद्ध ब्रम्हचर्य पालन गर्न सक्ला
भनी भन्ने कारण हुँदैन । आवुसो ! इन्द्रिय संयम हुने,
भोजनमा मात्रा-ज्ञान हुने तथा जाग्रततामा संलग्न हुने
भिक्षुले जीवनभर परिपूर्णरूपले परिशुद्ध ब्रम्हचर्य पालन
गर्न सक्ला भनी भन्ने कारण हुन्छ ।

“आवुसो ! कसरी इन्द्रियसंयम हुन्छ भने ?—आवुसो!
यहाँ भिक्षुले रूपलाई देखेर निमित्तप्राही * हुन्छ...^०
चक्षुरिन्द्रियलाई बशमा राख्छ । आवुसो ! यसरी इन्द्रिय
संयम हुन्छ ।

आवुसो ! कसरी भोजनमा मात्रा-ज्ञान हुन्छ भने ?
आवुसो ! यहाँ भिक्षु प्रतिसंख्यान गरी ज्ञानपूर्वक आहार
ग्रहण गर्छ... # निरवदचपूर्वक जीवन यापन पनि हुनेछ
र आरामदायी पनि । आवुसो ! यसरी भोजनमा मात्रा-
ज्ञान हुन्छ ।

“आवुसो ! कसरी भिक्षु जाग्रततामा संलग्न हुन्छ
भने ?—आवुसो ! यहाँ भिक्षु दिनभरी आवरणिय धर्म-
हृद्बाट चित्त परिशुद्ध गरी चक्रमण गरी क्षयवा आसनमा
बसी समय बिताउँछ । रातको प्रथम याममा पनि... £
रातको अन्तिम याममा पनि...’ आसनमा बस्छ ।
आवुसो ! यसरी जाग्रततामा संलग्न हुन्छ ।”

‡ सं. नि. III. पृ. ९५: सारिपुत्रसद्विहारिकमुत्तं, सलायतनसंयुतं ।

* निमित्तप्राही भनेको कस्तो हो भन्ने कुरा बु. रा. भा. ब पृ. ४३८ को पादटिप्पणीमा उल्लेख भएको छ ।

^० यस ठाउँका कुराहरू बु. गृ. भा-१ पृ. २५२ मा उल्लेख भएका छन् ।

यस ठाउँका कुराहरू बु. गृ. भा-१ पृ. २५३-५४ मा उल्लेख भएका छन्, त्यस्तै बु. प. भा-१ पृ. २८५ मा
तथा बु. ब्रा. भा-१ पृ. २६२ मा ।

£ यस ठाउँका बाकी कुराहरू बु. गृ. भा-१ पृ. २५४ मा उल्लेख भएका छन् ।

सोभियत संघमा बौद्धधर्म

- इच्छाहर्ष धञ्जाचार्य

बौद्धधर्म (महायानी) लामावादको रूपमा मंगोलिया भएर तिब्बतबाट रूस आएको थियो । मंगोल र तिब्बती लामाहरू १७ औं शताब्दीको अन्त्यतिर ट्रान्सबालिया र पूर्वी साइबेरियाका बुर्यात फिरन्ता शिविरहरूमा पहिलो पल्ट देखा परे । पछि धार्मिक केन्द्रहरू-बौद्ध दत्तानहरू-बुर्यातियामा सबै देखापर्न थाले । केही अवधिको लागि अधिसंख्यक ट्रान्सवाइकालियाली बुर्यातहरू बौद्धमार्गी महायानी लामाधर्मावलम्बी भए । १७६४ मा ट्रान्सवाइकालियाको सबभन्दा पुरानो सनगोल दत्तानका वरिष्ठ गुरु दाम्बा-दोर्जी जायाएभलाई बुर्यातियाका पूरं बौद्ध भिक्षुहरूका मठाधीश नियुक्त गरियो र उनलाई बन्दिदो-हाम्बोलामा उपाधिले विभूषित गरियो । सोभियत बौद्धधर्मावलम्बीहरूका अहिलेका गुरु खम्बो केदाएव २० औं बन्दिदो हाम्बो लामा हुन् ।

अक्टोबर क्रान्तिपछि सोभियत संघमा बौद्धमार्गीहरूको जीवनमा आमूल परिवर्तनहरू भए । जारशाही रूसमा अर्थोडक्स चर्चलाई मात्र राजकीय धर्मको रूपमा विशेष सुविधा प्राप्त थियो, बाकी सब धर्महरूलाई दोधो दर्जाकै ठानिन्थे र यिनीहरूमा अनुयायीहरूका निम्ति घृणासूचक शब्द ईनोमिएर्तस्की (विधर्मापाखण्ड) प्रयोग गरिन्थ्यो र तिनीहरू सबै किसिमका भेदभावका शिकार थिए । क्रान्तिपूर्वको रूसमा बौद्धमार्गीहरू पनि यस्तै गौण स्थितिमा थिए । सरकार अर्थोडक्स धर्मप्रचारकहरू-

लाई ठूलो समर्थन प्रदान गर्दथ्यो र तिनीहरू हठपूर्वक अर्थोडक्स जारका सबै प्रजाहरूलाई ईसाईधर्ममा परिवर्तन गराउँथे । सोभियतसत्ताको स्थापनाका साथै राज्यले सबै धार्मिक विश्वासहरूको पूर्ण समानताको घोषणा गर्‍यो । उत्पीडनको १५० वर्षपछि पहिलो पटक बौद्धधर्मले वार्षिक स्वतन्त्रता प्राप्त गर्‍यो ।

यस बखत सोभियत संघका बौद्धधर्मीहरू तीन स्वायत्त गणराज्यमा बसोबास गर्छन्: बुर्यात, तमिन (पूर्वी साइबेरिया) र कास्मीक (तल्लो भोत्गा प्रवाह क्षेत्र) र साथै छेउछाउका इलाकाहरूमा ।

बौद्धविहार-गुम्बाहरूमा दैनिक पूजा अर्चनाहरू सामान्यतया विधि अनुसार सञ्चालित भइरहन्छन्, र महान् बौद्ध चाड पर्वहरूको समयमा ठूलोठूलो धार्मिक कार्यक्रमहरू आयोजना गरिन्छन् । बौद्ध सम्प्रदायका सबै मामिलाहरू बौद्धधर्म परिषद्ले सँभाल्दछ र यस परिषदका अध्यक्ष बन्दिदो-हाम्बो-लामा हुनुहुन्छ । उहाँको निर्वाचन बौद्धलामा र अरु सामान्य बौद्धमार्गीहरूद्वारा पाँच वर्षको निश्चित हुन्छ । वहाँ जाम्बाल दोर्जी गोम्बाएम पछि हाल खम्बो लामा हाम्बो लामा हुनुभएको छ ।

सोभियत बौद्धमार्गीहरू आपना विदेशी समधर्मी भाइहरूसित निकट सम्पर्क राख्छन्, कैयन, अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठीहरूमा भाग लिन्छन् । सोभियत संघको बौद्धधर्म परिषद् अन्तर्राष्ट्रिय बौद्धसंघको एक सदस्य छ ।

यसलाई युनेस्को मा गैर-सरकारी संगठनको दर्जा प्राप्त छ। यस संगठनका केयन सम्मेलनहरूमा सोभियत बौद्ध भागीहरूका प्रतिनिधिहरू भाग लिन्छन्। उदाहरणको लागि १९५६ मा काठमाडौं नेपालमा भएको चौथो र १९६४ मा भारतको सारनाथमा भएको पाँचौं विश्वबौद्ध संघका सम्मेलनमा सोभियत संघका बौद्धधर्मीहरूले भाग लिएका थिए र त्यहाँ तिनीहरूले शान्तिको निम्ति बिभिन्न राजनैतिक प्रणाली भएका राज्यहरूबीच शान्तिपूर्ण सहअस्तित्वको निम्ति हातहतियारको होडको अन्त्य गर्न र पारमाणविक युद्ध रोक्नको निम्ति तथा राज्यहरू बीचका झगडाहरूलाई बल प्रयोगविन शान्तिपूर्ण उपायद्वारा छिनोकानो गर्न विश्वभरिका बौद्धधर्मीहरूका प्रधामहरूलाई एकत्रित गर्ने सम्बन्धी प्रस्तावहरू पास गर्नमा ठूलो अग्रसरता लिएर समर्थन जनाए।

सोभियत बौद्धअनुयायीहरू शान्तिको निम्ति एशियाली बौद्धसम्मेलन जस्ता ध्यापक आन्दोलनमा सक्रिय भाग लिन्छन्। सोभियत बौद्धधर्मीहरूका प्रतिनिधिहरू यस सम्मेलनको कार्यकारिणी समितिका सदस्य पनि छन्।

सोभियत बौद्ध प्रतिनिधिमण्डलहरूले श्रीलंका, जापान, फिनल्याण्ड, मंगोलिया, भारत र अन्य मुलुकहरूमा आयोजित कयौं अन्तर्राष्ट्रिय बौद्ध अधिवेशन र

सम्मेलनहरूको काममा भाग लिएका छन्।

सोभियत बौद्धहरूले अन्तर्राष्ट्रिय रेडक्रसमाफत इण्डोनेशियाका जनतालाई आफूसक्दो सहायता प्रदान गरे जतिबेला तिनीहरू अमेरीकाली आक्रमणको विरुद्ध आफ्नो स्वतन्त्रता र राष्ट्रिय स्वाधीनताको निम्ति लडिरहेका थिए। बुर्यातियाका इमोलीजिन्सकी दातसानहरूमा बौद्ध लामाहरूले हिन्दुचीनको युद्धको तत्काल अन्त्यको निम्ति, राष्ट्रहरूबीच शान्ति तथा मैत्रीको विजयको निम्ति विशेष प्रार्थना गरेका थिए।

३-वर्ष अगाडि सन् १९८० मा मंगोलियामा भएको ए. बी. सी. पी. को तत्वावधानमा भएको विश्वबौद्ध सम्मेलनमा भागलिनेहरूमध्ये सोभियत संघ, जापान, अमेरीका, लण्डन, थाइल्याण्ड, बर्मा, लाओस, श्रीलंका मलेसिया, सिंगापुर, कम्पुचिया, फ्रान्स, कोरिया, बंगलादेश हिन्दुस्थान, नेपाल समेत ४२ देशले भाग लिएका थिए।

सोभियत बौद्धहरू आफ्ना विश्वासहरू र बौद्ध सिद्धान्तहरूको अनुरूप विश्वका लाखौं लाख जनताहरूका साथमा लागेर राष्ट्रहरूका बीच शान्ति तथा मैत्रीको निम्ति आफ्नो आवाज उठाउँदछन्।

वर्षावास भनेको के हो ?

(ई. १९७८ आषाढ १३ तारीखमा रेडियो सिलोनको नेपाली कार्यक्रमबाट प्रसारित - सं.)

- भिक्षु मैत्री

बौद्ध साहित्यमा “वर्षावास” भन्ने शब्द प्रयोग भएको पाइन्छ । सबैले बुझेका कुरा हो, “वर्षा” भनेको पानी पर्नु र “बास” भनेको कुनै एक ठाउँमा बस्नु । नियमानुसार भिक्षुहरूले वर्षको ३ महीना वर्षाकाल भित्र एकै ठाउँमा बस्नुपर्नेछ र ६ महीना गाउँ गाउँ नगर नगरमा घुमी भिक्षाटन एवं धर्म प्रचारमा लाग्नुपर्छ । त्यही वर्षाकालको ३ महीनालाई वर्षावास भनिन्छ ।

राजकुमार सिद्धार्थले ३५ वर्षको उमेरमा बुढगयामा बोधिज्ञान लाभ गरी सारनाथको मृगदावनमा पाँचजना ऋषिहरूलाई (पञ्चभद्रवर्गीय) प्रथम धर्मोपदेश धर्मचक्र प्रवर्तक सूत्र देशना गर्नुभै त्यहीँ मृगदावनमा वर्षाकाल बिताउनुभयो । भगवान् बुद्धले परम्परादेखि चलिआएको चलन अनुसार वर्षावास बस्नुभएको थियो । यो नियम यहाँ आफैले बनाएको थिएन ।

भिक्षुहरू वर्षाकालमा सबै ऋषि मुनि तथा सबै प्राणीहरू एकै ठाउँमा बस्नेगर्छन् । बाहिरफेरा जाँदैनन् । चराचुइँगीहरू पनि आफ्नै गुँड बनाई बस्छन् । बौद्ध भिक्षुहरू मात्र यताउती जाने देखेर मानिसहरू भिक्षुहरू प्रति खिन्न हुन थाले र भन्न थाले, वर्षामा भूईँबाट निस्कने कीरा फट्याङ्गाहरू कुल्ची भिक्षुहरू यताउती हिँडदारहेछन् । यो कुरा बुद्धको कानसम्म पुग्यो । अनि यहाँले

“अनुजानामि भिक्खवे वस्साने वस्सं उपगन्तुं” - भिक्षुहरू हो, म तिमिहरूलाई वर्षावास अर्थात् वर्षाकाल भित्र एकै ठाउँमा बस्न अनुमति दिन्छु - भन्नुभयो । भिक्षुहरूले अघिल्लो र पछिल्लो वर्षावास भनी दुइपटक वर्षावास बस्न सकिन्छ । पहिलो आषाढ पूर्णिमाको दिन वा पछिल्लो दिन र पछिल्लो श्रावण पूर्णिमाको दिन वा त्यसको भोलिपल्ट । ती दिन भित्र अनिवार्यरूपमा वर्षावास बस्नु पर्ने नियम बन्थ्यो ।

अहिले पनि कोलम्बोका बौद्धमन्दिरहरूमा वर्षा-उत्सव हुनेगर्छ । बेलुकी पख मन्दिरहरूमा उपासक उपासिका अर्थात् भक्तजनहरूको भीड हुन्छ । धर्मशालामा भिक्षुहरू भरिन्छन् । उनीहरूको हातमा आफ्नै ढंगका (पातको) पंखाहरू हुन्छन् । बौद्ध उपासक उपासिकाहरूको हातमा सेता र पहेँला कपडा, र पान हुन्छन् । कुनै उपासक नायक भिक्षु अगाडि गएँ घुँडाले टेकी आफ्नो हातमा भएको कपडा र पान अर्पण गर्छ र निमन्त्रणा गर्छ- “भन्ने, यो वर्षाकाल तीन महीना कहिँ नगैँ यहाँ बस्नुहोस्, सबै उपस्थान हामी गर्नेछौँ ।” त्यसपछि अरु पनि उपासक उपासिकाहरूले आफ्ना हातमा भएका कपडा तथा पान सबै भिक्षुहरूलाई अर्पण गर्छन् । त्यस

कपडालाई श्रीलकावासी "सलु" भन्दछन् । त्यसपछि भिक्षुहरूले उपासक उपासिकाहरूलाई परिव्राण पाठ र धर्मोपदेशद्वारा आशीर्वाद दिन्छन् ।

राती भक्तहरू सबै गैसकेपछि भिक्षुहरू मात्र धर्मशालामा जन्मा भै सर्वप्रथम दुई दुई जना उपसम्पन्न भिक्षुहरू मिली आपत्ति देशना गर्दछन् । आपत्ति देशना भनेको आफूद्वारा कुनै किसिमका भूल भए प्रायश्चित्त गर्नु हो । त्यसपछि पालैसित "इमस्मि विहारे इमं तेमासं वस्सं उपेमि, इध वस्सं उपेमि" अर्थात्— यस विहारमा आजदेखि ३ महीना वर्षाकालभित्र यहीं बस्नेछु—भनी अधिस्थान गर्दछन् ।

त्यसपछि नायक भन्ते अर्थात् महास्थविर प्रमुख भिक्षुले अरु भिक्षुहरूलाई यसप्रकार उपदेश दिनुहुन्छ "भिक्षुहरू हो तिम्रोहरूले भक्तजनहरूको वर्षावास निमन्त्रणा स्वीकार गरिसक्थौ । वर्षावास समयभित्र कहीं जानुहुन्न । अति आवश्यक परेमा एक हप्ता भित्र आउनेछु भनी जानुपर्दछ । नसोधिकन वा नभनी गएमा अधिष्ठान बिग्रन्छ । अधिष्ठान बिग्रे वर्षावासको अन्तमा कठिन चीवर प्राप्त हुँदैन । वर्षाकाल भित्र आफू बसेको विहारमा आफ्ना उपासक उपासिकाहरूलाई उनीहरूको मन सन्तोष गर्ने धर्म उपदेश दिनुपर्दछ ।"

वास्तवमा भगवान् बुद्धले वर्षावास बस्ने नियम परम्परादेखि चलिआएको नियम र अरु धर्महरूमा भएको राम्रो चलन आदर्शको रूपमा लिनुभएको छ । यसबाट भगवान् बुद्ध जतिमुर्क महान् भएतापनि सरल तथा आदर्शवादी हुनुहुँदोरहेछ र अरुको कुनै राम्रो काम तथा आदर्श चलन भएमा गृहण गर्नुहुँदोरहेछ भन्ने स्पष्ट हुन्छ । बुद्धका यस व्यावहारिकतालाई आज पनि सम्पूर्ण बौद्ध भिक्षुहरूले पालन गर्दै आएका छन् ।

卐

सन्देश यो तिम्रीलाई

—चन्द्रलाल भोमी "गोपाल"

भक्तपुर

बुद्ध ! मानव समाज विसंगतिले कोरिएका छन् यहाँ घृणा, द्वेष र क्रोधकै अधिकता पाइन्छ भैं खाँऊँ भैं लाऊँमै मानव घुलिन खोज्छन् तिरस्कार र धिक्कारमै छिः छिः र दुर दुर गर्न खोज्छन् ।

बुद्ध ! तिम्रो पवित्र आत्माले छोड्देऊ तिम्रो शान्तिरूपी वचनले सम्झाइदेऊ हो, संसारमा अझै शान्तिको अभाव छ बितेका युगमा यसैले त दुई डरलाग्दा युद्धहरू घटिए ।

तत्पर्य, विश्वमा हलचल मच्चाए अब यो परिवेश पनि युद्धरत नहोला भन्न के छ र !

यसैले शान्तिको पाठ विश्वमै जरूरी छ । बुद्ध ! तिम्रो पवित्र आत्मामै विशाल शक्ति छ त्यही शक्ति आज विश्वलाई छाँचो छ तिम्रो एउटै उपदेश यस विश्वमा पर्याप्त छ लोभ नगर्नु — सच्चरित्रवान् बन्न तर एउटै उपदेश अंगाल्न यहाँ मानवहरूको हृदय पगाल्नुपर्छ । यहाँ लाखौं करोडौंलाई बुद्ध बन्न सिकाउनुपर्छ यसैले हे बुद्ध ! मलाई पनि तिम्री जस्तै बनाऊ प्रत्येक नेपालीलाई सच्चरित्रवान् बनाऊ अनि सारा विश्वका मानवहरूलाई नेपाल र नेपाली जस्तै शान्तिप्रिय बनाइदेऊ ।

卐

स्वयम्भू डाँडा

स्वयम्भू नाथ मन्दिर छ माथि
डाँडाको टुप्पामा
जाऊँ हिड साथी घुम्नलाई माथि
स्वयम्भू जङ्गलमा ।
जङ्गलको भाषमा आनन्दकुटी
नामको बिहार छ
त्यसैको छेउमा आनन्दकुटी
नामको स्कूल छ ।
स्वयम्भू जङ्गल घुम्दै जाँदा
ब्यारेक भेटिन्छ
त्यो ब्यारेक भित्र अनेकौँ सिपाहीं
बसेको देखिन्छ ।
सरस्वती मन्दिर महामञ्जुश्री
छ यही डाँडामा

- घलेक साङ्को शेर्पा, कक्षा:- ८

दर्शन गर्न आउँछन् भक्त
स्वयम्भू डाँडामा ।
स्वयम्भू नाथ डाँडा हो एउटा
बुद्धले टेकेको
स्वयम्भू माथि छ एउटा वज्र
इन्द्रले दिएको
स्वयम्भू डाँडा गौरव हो एउटा
नेपाल आमाको
यो हो एउटा सुन्दर स्थल
नेपाल देशको ।
स्वयम्भू जङ्गल भित्र बाँवर
हजारौँ संख्यामा
चिचि र पिपि गर्वछन् बाँवर
स्वयम्भू जङ्गलमा ।

★

म नयाँ आयाम थप्छु

म बुद्ध बन्न चाहन्छ
म आफ्नै नामको
एउटा नयाँ इतिहास बनाउँछु ।
ती बुद्धलाई चिन्दछु
तिनैको आदर्शता हेरी
आदर्श बन्न सिक्दछु ।
तर आफ्नै कामले

अजीजप्रसाद पौडेल, कक्षा:- ४ "क" १७

एउटा नयाँ आयाम म ल्याउँछु ।
अन्यायको विरुद्ध म
सधैं नै क्रान्ति गर्दछु ।
अज्ञानीको अंधारो मनमा
ज्ञानको कान्ति छर्दछु
म ज्ञानको बत्तिले
रुमल्लिएकालाई बाटो देखाउँछु ।

पालि-नेपाली-शब्दकोश

४ - (शब्द १५९- २१४, अज)

अज (पु.) - छसि ।
 अजगर (पु.)- अजिगर ।
 अजऊछा- फोहर, ।
 अजबधुक (न.) न खाई बस्नु ।
 अजबुमारिक (न.)- अनाथ मरण ।
 अजपाल (पु.) - बाखा चढाउने व्यक्ति ।
 अजलण्डिका (स्त्री.) - बाखाको बिसा ।
 अजा- बाखा
 अजानन- (न.) अज्ञान, ज्ञाननभएको, ।
 अजानित्वा. (पूर्व. क्रि.) -थाहा नपाई ।
 अजानस्त, अजानमान- थाहा नभएको, थाहा नपाई ।
 अजिन-(नपुं.) चर्म, छाला ।
 अजिनविषय (न.)- छालाद्वारा निर्मित वस्त्र ?
 अजिनवत्ता (स्त्री) - चमेरो ।
 अजिनि-खित्तयो (जिनातिको अतीत)
 अजिन्ह - सोझो, बाङ्गो नभएको ।
 अजि- बाखा
 अजिर (न.) चोक । (आजिर)
 अजोरक, (पु.)- छाना नपचनु, अजीर्ण रोग ।
 अजेध - हराउन नसक्नु
 अज्ज, (नि. - आज, वर्तमान ।
 अज्जतगे- आजवेखि ।
 अज्जतन - आजको बारेमा, अज्जतनाय- आजको लागि ।
 अज्जति- कमाउनु, बनाउनु, निष्पादन गर्नु
 अज्जव (पु.)- इमान्दारी, बाङ्गो नभएको, सीघापन
 अज्जत - कमाइएको, जम्मा गरिएको ।
 अज्जुन - अर्जुन नामका एक वृक्ष, (सिंहल कुम्बुक गस)
 अज्जवख (पु) - मुखिया, मालिक ।
 अज्जगा (क्रिया)- अधिगच्छतिको अतीत) प्राप्त गर्थे,
 आयो ।
 अज्जस्त - स्वकीय, आफ्नो विषयमा, आत्मा ।
 अज्जस्तिक - आफ्नो शरीर सम्बन्धी ।

अज्जप्पत्त - अज्ञानक प्रहार गर्न आउने, अधिकार
 जमाएको ।
 अज्जमासि - (अतीत, अधि + अ + भास + ई) भन्थ्यो ।
 अज्जयन- (न.) अध्ययन, पढ्नु ।
 अज्जाचरति- (अधि + आ + चर + अ) शिक्षापदाबि
 वासना नगर्नु, गालि गरेर हिँड्नु ।
 अज्जाधार (पु.)- सीमातिक्रमण, मैथुनक्रिया ।
 अज्जाधिष्ण- राम्रोसँग तालीम गरेको, अभ्यस्त ।
 अज्जापन (न) अध्यापन, शिक्षा विलाड्नु ।
 अज्जाय (पु.)- (किताबको) परिच्छेद, अध्याय ।
 अज्जायक (पु) - शिक्षक, अध्यापक, वेदविद्वान्, विद्यार्थी
 अज्जारोहति (अधि आ रुह अ) - निकै माथि चढ्नु ।
 अज्जारुह - निकै बढेको, वृद्धि भएको, उचाइ भएको ।
 अज्जावसति- घरमा बस्नु, स्थिर रूपमा बास गर्नु,
 स्थायी बस्नु ।
 अज्जासय - विचार, इच्छा, अभिप्राय, उद्देश्य ।
 अज्जावर-आवेदक ।
 अज्जुपगत- आएको, उपस्थित, मिल्न आएका ।
 अज्जुपगमन (न) भाउनु, नजिक जानु, सम्झौता गर्नु ।
 अज्जुपगच्छति - प्राप्त हुनु, सहमत हुनु ।
 अज्जुपेक्खति - मध्यस्थ हुनु, उपेक्षाभाव ।
 अज्जुपेति - नजीक आउनु ।
 अज्जेसति (अधि + इस + अ)- निमंत्रणा गर्नु, याचना
 गर्नु, सन्तोष पार्नु ।
 अज्जट्ट- निमंत्रित ।
 अज्जसना (स्त्री) - निमंत्रणा, प्रार्थना याचना ।
 अज्जोकास (पु.) खुला आकाश, नछोपिएको भाग ।
 अज्जोसान (नपुं.) आशक्ति अति प्रेम गर्नु, अम्भ ।
 अज्जोगाह - भरेको पानीमा डुबिएको । ★

सम्पादकलाई चिठी

श्रीमान् सम्पादकज्यू,

२५२७ औं बुद्धजयन्ती विशेषांक आनन्दभूमि पत्रिका मा श्री प्रकाश वज्राचार्यले लेख्नुभएको उस्ताहपूर्ण लेख- "बौद्धदर्शन र विज्ञान" पढ्न पायो । सम्पूर्ण बुद्धदर्शनको निचोड, अनित्य, दुःख र अनात्म सिद्धान्तलाई विज्ञान-दृष्टिमा कत्तिको निकटतम सम्बन्ध भएको छ भन्ने कुरा राम्ररी, स्पष्ट तथा सरल भाषामा उदाहरण सहित व्याख्या गरेर देखाइदिनुभएकोमा हामी लेखकप्रति आभारी हुन्छौं । बुद्धको क्षणिकबादसित जैव रासायनिक सिद्धान्तको तुलनात्मक व्याख्या निकै रोचक र तर्कसिद्ध भएको देखेछौं । यस्ता तुलनात्मक लेखहरूलाई हामी भित्री मनले नै प्रोत्साहन दिन चाहन्छौं ताकि बौद्धदर्शन र विज्ञानको बीचमा भएको फरक निकट भविष्यमा नै हटेर जानेछ र बौद्ध दर्शनले झैं

विज्ञानले पनि एक तर्फो 'बहुजन हिताय बहुजन सुखाय' तर्फ मोड लिन सकोस् र यो कुरा सर्वविदित होस् ।

यस्तै यस विशेषांकमा प्रकाशित बुद्धको उपदेश र धर्मचक्र प्रवर्तन लेखमा श्री सुवर्ण शाक्यले अन्य प्रचलित चक्रहरूको दाँजोमा बुद्धको धर्मचक्र ऐतिहासिक दृष्टिकोणले मानव कल्याणको लागि भएको कुरा व्यावहारिक र हृदयस्पर्शी तरीकाले बुझाइदिनुभएकोमा उहाँलाई पनि साधुवाद टक्काउँछौं ।

- भिक्षु शुशोभन

- तन्वसिद्धि बुद्धाचार्य

- नारायणप्रसाद भानुधर

र अन्य पाठकवर्ग

काठमाडौं ।

'यदि सुं दुष्ट मनुखं साधारण प्राणी जा छु थः कलाः काय् म्हाय्पि स्यानाः दान व्यूसां व ला नःह्य प्राज्ञह्य व्यक्तियात पापं पुनी मखु ।'

- तेलोबाद जातक

धर्मयागु धापू

मुंहा:- एस. तुलाधर

धर्म छु छः धाय्गुली यक्को मनूतय्गु यक्को बिचाः दु धाय्गु छुं पाइगुमखुं चवं । छाय्घाःसा मनोवैज्ञानिक, समाजशास्त्री, धर्मशास्त्री व अनेक मनूतय्गु छगू हे छम्हनाप मिलय्मजू । अपो मनोवैज्ञानिक तय्सं धर्म धइगु छगू अन्धविश्वास अथवा श्वहे धाय्फइगु विचित्रगु (abstract) खें धकाः धाइ । अथेहे समाजशास्त्रीतय्सं धर्म धइगु मनूतय्गु बिचाः मुंकातय्गु मू दुगु बिचाः छः धाइ, थुकथं अनेक धापू दु धर्मया विषये ।

धर्मशास्त्रीतय्सं धर्म धइगु छगू वंशागत विश्वास छेः वा शान्ति दुगु विशेष प्रकारया (supernatural being) छः छः धाइ । गुमिस्थानं धर्म धइगु अजाःगु भिगु ज्या गुकी शक्ति दुगु ब्रह्माण्ड छः धाइ । थुकथं धर्मशास्त्रीतय्सं श्वहे शक्ति, खने मडुगुयात छः धकाः धया चवन श्वहे धर्म धइगु वंशावलीया सफूत चवयातःगु दु । न्ह्यागुनं धर्म मनूतय्गु शक्ति सिबय् नं तःधं (Superior) छः धइगु भाःपी । श्व हे शाक्तियागु विश्वास मनूतय्क चिनातःगु दु नापं मनूतय्गु बानि' व्यवहार्य विश्वास काय्कातःगु दु । थुकथं विविध धर्मावलम्बी मनूतय्सं जीवन थज्याःगुकथं ह्याना चवंगु दु, गथे छः तय्सं न्ह्याकाचवन श्व छगू (automatically) थःथम्हं न्ह्यानावइगु देव ज्या छः । धर्म धइगु थज्याःगु

छगू चीज जुइधुकल गुकि मनूतय् विश्वासयात बल्लाकाः देवीशक्ति दुगु बस्तु धाय्का चवन ।

न्ह्यागुनं धर्मय् छःयात छम्ह अज्याःम्ह सर्वशक्ति दुम्ह, गुकि न्ह्यागुनं धाय्गु शक्ति दुम्ह धंगु विश्वास देचवनी । तर सिफं धर्म धाय्गु रुप जक पाः । छःयात पुज्याय्गु, मनूतय्क गुकथं गुरुथं यः उखतं, माः माःथे याना यकल ।

धर्म व नैतिक शास्त्र छगूनाप सेगुया ववातुगु सम्बन्ध दु । तर व्यवहार्य धर्म व नैतिकशास्त्र अलग अलग जुया वयाचवंगु दु । श्व धर्म व नैतिकताया बिचय् खाली जूगुलि, धन दु व मद्रु, दमन, व लडाईं भादि कृजना जुया वयाचय्गु दु । श्वहे खं थौंकन्हय् बिश्व लडाईं, खनाचवना । नापं गुलिनं लडाईं जुल थुकिया प्रमाण छः । लखौं मनू थाय् थासय् धर्मया नामय् रयाना चवंगु दु ।

श्व धर्मयागु छाप मनूतय्क गजबं लाय धुंकूगु दु । मुनं मनूयाके थःके थःके शक्ति वय्धुकल कि वें मनुष्यत्व-प्रति गुमू बिचाः जाय्माःगु छः व लवःमके धुंकी ।

ब्रह्माण्ड दुगुखःसा धर्मया नैतिकतानाप स्यल्लाःगु स्वापू वै । थुकथं धर्मयात नैतिकताया हिसाबं मस्वल धाःसा, धर्म धइगु छगू अयाःगु वस्तु जूवनी गुकि छुं मूल्य मडुगुया नापं न्ह्यःवेकीगु अफिम वासः बराबर जूवनी गुकि मनूतय्के दुगु शक्ति मदय्कीगु जूवनी ।

महान् दार्शनिक बट्टीण्ड रस्सेलया धापूकथं धर्मं छु
 खः धइगु लुमंके बहू जू । वय्कलं छः धइगु छुं मस्युगु
 चिज खः गुम्हसिके सर्वशक्ति दु धइगुनं मस्यु । धर्मं
 धइगुला अज्या गु कारण दुगु चिज खः गुकी कट्टरपन्थी तयसं
 ववानुकु उवना च्वंगु दु । वय्कःया बिचालय छः गुम्हसिके
 शक्ति दु धइगु खँ हचावले सुनानं मस्यु ।

वय्कःया धापूकथं अपोसिनं पौराणिक बाखंयात
 संस्कृति विलक्षण यानाः थः नाला काइ । लले अपो धर्मय्
 अन्धविश्वासय् विश्वास दुगु खः गुकी छुं हे जग मडु ।
 उकि अज्या गु मखुगु खं विवेक व बुद्धिया उन्नति याय्त
 गुली पंगलः जू वँ धकाः वय्कलं स्पष्ट याना दीगु दु ।

वय्कलं धयादीगु दुकि मनूतयसं अज्या गु धर्म मानय्
 याना च्वन गुकी छगू संसूहयागु जक भिजुइ । इमित
 अज्या गु वातावरण सृजना यानाबिल कि इमिसं अज्या गु
 धर्म छाया मानययाना धकाः न्यनीगु तकनं मखु । इमित
 उक्तीहे विश्वास यायगुनाप छः धइपि सर्वशक्तिमान्
 धकाः स्यना तइगु याना तल । थुकियानाः धर्मं धइगु
 अज्या गु छः धैगु धारणा जुयावलकि, मस्ततयत व धर्मं
 विरुद्धय् सः पिकाय्के मन्त । थुकियानाः मस्तय् न्ह्यपुइ
 न्हचावले छगू प्रश्न बाचक चि जुया वयाच्वन । गुकिया
 असर यथायोग्य बानि व्यवहार उन्नति जुइत पंगलः याना
 तल । थुकिया प्रभावं थः गु सतयागु अभिमान दुपिनि-
 पाखँ विना प्रश्न विश्वास याय् माल थये हे थौकन्हय्
 मनूतयप्रति जुयाच्वंगु थ्व संसारय् थज्या गु भसिगु ज्याखँ
 न्हचागुनं धर्मय् दयाच्वंगु दु ।

वय्क या बिचालय धर्मं धइगु छुंमखु ख्याचो
 जक खः । थ्व छगू, नरक भोग खना ग्याना च्वंपि, व
 मस्यु खना ग्याना च्वंपिनि बिचाः ख ।

वय्कलं उकि धयादिल मनू जुयाः थन जन्मकार्तिलि
 थ्व संसारयात बुद्धिद विजय याय्माः । धार्मिक जिद्दी, व
 थयाः गु मत्तयागु अभिमानं मखु । वैत ज्ञान, माया व
 साहसः माः । मनूखं मानवतापाखँ बिचाः याय्माः
 मेगु वको लोमंकेमाः ।

थये यात धाः साजक संसारं झीत दुनुगलनिसँ
 स्वागत याइ । थज्या गु ज्या याय्त झीकेः खुलस्तगु उदार
 बिचारं मानवतापाखँ दय्मा । उकि थ्व ब्रम्हाण्डय्
 मनूजुथाः म्वाइगुहे छगू प्रकृतिया भि याय्गुया देन खः ।

मृगतृष्णा

— सुरेन्द्र शाक्य

हः खा

भवसागर हे मृगतृष्णा खः,
 मृगतृष्णा खः, मृगतृष्णा खः ॥
 हुं, मिलिमिलि गां थ्यंकेगु थाय् खः
 च्वनेगु व बाय् खः, म्वाय्गु व थाय् खः
 अन थ्यनेबं सी मृगतृष्णा खः ॥
 नाय्गु स्थानया माकुगु सुवास
 लाच्छा ब्वइगु व सुन्दर थास
 छुं दि लिपा सी मृगतृष्णा खः ॥
 पंचरंगीगु सुन्दर धर्वाय् थें
 भावसेच्वंगु ब लाय्लामा न
 पलख लिपा सी मृगतृष्णा खः ॥
 मांया ममता, काय्या माया
 प्रेमीया प्रेम, पासाया नाता
 अन्त्यय वधाः सी मृगतृष्णा खः ॥

शील निर्देश

अनुबादक-भिक्षु बृद्धघोष

गथे वेंचुगु म्हासुगु आदि भिन्न भिन्न प्रकारं भेद जुया चवंगु रूपायतनया लक्षण सनिदर्शन हे जक जुइ छायाःसा व वेंचुगु आदि भेद जुया चवंसानं सतिदर्शन (खनेदइगु) भावं पुलावने फइ मखु । वथे चेतना शील आदि भिन्न रयं बया चवंसां नं काय कर्म आदि संयम जुइगु कुशल धर्मया आधार जुइगुलि धकाः सीकेमाः । गथेकि-

दुस्सीब्ल्य विध्वं सनता, अनवज्ज गुणो तया ।

किच्चत्तस्पती अत्थे, रसो नाम पवुच्चटि ॥

अनाचार (दुश्शील) यात नाशं याइगु तथा निर्दोष गुण दुम्ह जुइगुयात 'रस' धकाः धाइ । छायाःसा कृत्य व सम्पत्तिया अर्थयात हे रस धया तल ।

रस नियौ बु, किच्चरस व गुणरस । शीलं दुश्शी-
लयात हतय् याइ । थुकियात किच्चरस धाइ । हानं
शील दुम्हसित बिद्वान् जनपिसं उपहास याइ मखु
थुकियात गुणरस धाइ ।

थथे लक्षण, रस, प्रत्युपस्थान व पदस्थान मध्यय्
याय्माःगु ज्यायात व पूर्ण जुया चवंगु गुणयात 'रस' धकाः
धया तल ।

सोचेद्य पच्चुपट्टानं तयिदं तस्स विञ्जुहि ।

ओत्तप्पञ्च हिरि चेव पदट्टानन्ति वणितं ॥

पण्डितपिस शील परिशुद्धम्ह खः धकाः खंपिनि मनय् सम्मय्य
जुइगुयात प्रत्युपस्थान हानं हिरि व ओत्तप्पयात अर्थात्
लाज व त्रासयात पदस्थान धया तल ।

कायया पवित्रता, बचनया पवित्रता व मनया पवित्रता
शीलयात म्हासीकेगु आकार खः धकाः धया तल । व
पवित्रम्ह खः धकाः म्हासीका तइ । लाज व त्रासयात

शीलया लिक्क लाःगुलि पदस्थान धकाः धया तल । लाज
व त्राश दत धाय्व शील उत्पन्न जुयाः स्थिर जुया चवनी ।
लाज व त्राश मन्त धाय्व न शील उत्पन्न, जुइ न स्थिर
जुइ । थुगु प्रकारं शीलया लक्षण, रस, प्रत्युपस्थान व पद-
स्थान सीकेमाः ।

मनय् विस्मात जुइका चवनेम्वाःगु आदि शीलया
अनेक गुण दु । बुद्धं धंविज्यात-

“अविप्पटि सारत्थानि खो आनन्द
कुसलानि सीलानि अबिप्पटि सारानिसं-
सानोति”

आनन्द ! दोष मदुगु बांलाःगु शील (सदाचार)
पश्चात्ताप चाय् म्वाःकेगुया कारणय् ख । पश्चात्ताप
जुइम्वाःगु शीलया गुण खः ।” मेगुनं धं विज्यात-
गृहपतिपि ! शीलवान्पिसं शील पालन याइगुलि न्यागु
गुण बु व न्यागु गुण खः-

(१) हानं गृहपतिपि ! शीलवान् शीलयुक्त व्यक्ति
प्रमादय् लगय्मज्जुगु कारणं आपालं धनसम्पत्ति प्राप्त
जुइ । थ्व शीलवान्पिया शीलपालन याःगुया गुण प्रथम
गुण जुल ।

(२) हानं गृहपतिपि ! शीलवान्पिसं शील पालन
याइगुलि यशकीति फैलय् जुइ । थ्व शीलवान्पिया
शील पालन याःगुया निगूगु गुण जुल ।

३) हानं गृहपतिपि ! शीलपालन याइम्ह शीलवान्
गुगु गुगु सभाय् वनी चाहे क्षत्रियपिनिगु सभाय् जुइमा
चाहे ब्राह्मणपिनिगु सभाय् जुइमा, चाहे वैश्यपिनिगु
सभाय् जुइमा । चाहे श्रमणपिनिगु सभाय् जुइमा व
निर्भोक्क निःसंकोच जुया वनी । थ्व शीलवान्पिया शील
पालन याःगुया स्वंगूगु गुण जुल ।

(४) हानं गृहपतिपि ! शील पालन यादपि शीलवान्पि बेहोश मजुसे मरण जुइ । एव शीलवान्या शील पालनयाः गुणा चतुर्थं गुण जुल ।

(५) हानं गृहपतिपि ! शीलपालन यादपि शीलवान्पि शरीरयात तोलाः धनं सिनाः सुगति स्वर्ग लोक्य उत्पन्न जुइ । एव शीलवान्या शील पालन याः गुणा न्यागुगु गुण जुल ।

हानं मेगु नं— 'भिक्षुपि' यदि भिक्षुं इच्छा याद कि जितः सन्नम्हचारिपिसं प्रियम्हनाप व इज्जतया भिखां स्वइम्ह उवीमाः धंगु इच्छा जूसा वं शीलयात हे पालन याय्माः" । आदि प्रकारं प्रियम्हनाप जुइगु इत्यादिनिसै कयाः आवश्यक क्षय (अहंत्व) तक आपालं शीलया गुण कना तः गु जुल ।

धुगु प्रकारं पश्चात्ताप जुइगु आदि अनेक प्रकारया गुण प्राप्ति शीलया गुण (आनिशंस) जुल ।

हानं मेगु नं—

सासने कुलपुत्तानं पतिट्टा नत्थि यं विना ।

आनिशंस परिच्छेदं तत्स सीलस्स फो बदे ॥

गुणिया विना कुलपुत्रपिनि भ्रमंय प्रतिष्ठा वइ मखु

उगु शीलया नुण विस्तरयानाः सुनां कने फइ ।

न गगा यमुना चापि सरभू वा सरस्वती ।

निघ्नगा वा चिरवती महीवा पि महानदी ॥

सबकुनगति विसोधेतुं तं मलं इध पाणिनं ।

विसोधयति सत्तानं य वे सोल जलं मलं ॥

गंगा, यमुना, सरभू, सरस्वती, अचिरवती, महानदी

(गंडकी) गुगु मलयात यच्चुके मफु,

प्राणिपिनिगु उगु मलयात धुगु शीलया लखं सिलाः

यच्चुका छवय्फु ।

नतं सज्जवा वाता न चापि हरि चन्दनं ।

नेव हारा नमणायो न चन्द किरण डकुरा ॥

समयन्तीध सस्तानं परिज्वाहं सुरखितं ।

यं समेति इदं अरियं सीलं अच्चन्त सीतलं ॥

प्राणिपिनिगु उगु दाह जुया च्वंगुयात लखं जाया च्वंगु फसं हानं हरि चन्दनं, मुक्ताहार मणि हानं चन्द्रमाया किरणं शान्त याय मफु । बांलाक रक्षायाना तः गु अत्यन्त शीलगु व आर्य शीलं शान्त याना छवय्फु ।

सीलगन्ध समोगन्धो कुती नाम भविस्सति ।

यो समं अनुवाते च पटिवाते च वायति ॥

शीलया गन्ध समान मेगु गन्ध गन वइ ? गुगु कय्मा न्ह्याः नेपाखे नं लिछनेपाखे नं एक समान जुयाः र्ह्याना च्वनी ।

सग्गारोहण सोपानं अञ्जं सील समं कुतो ।

द्वारं वा पन निम्बानं नगरस्स पवेसने ॥

स्वर्ग्य थाहाँ वनेत शील समान मेगु स्वाहाने गन वइ ? अथवा निर्वाण नगर्य प्रवेश जुइत शील समान मेगु द्वार गन वइ ?

सोभन्ते वं न राजानो मुत्तामणि विभूसिता ।

यथा सोभन्ति यति नो सील भूसन भूसिता ॥

सोती, मणि लजय्धजय्जुया च्वंम्ह जुजु उलि शोभा वै मखु, गुलि शीलया तिसां तियात रह भिक्षु (यति) शोभा वइगु छः ।

अत्तानुवादादि भयं विद्धसयति सम्बसो

जनेति कित्ति हासञ्च सीलं सीलवतं सदा ॥

शीलं आत्मनिन्दा आदि भययात सकल प्रकारं मदय्का छवय्फु, हानं शीलवान्या निरति सबंदाकीति (यश) तथा हर्ष (सन्तोष) उन्पन्न याना बिइ ।

गुणानं मूल भूतस्स दोसानं वलघातिनो ।

इति सीलस्स विञ्जोध्यं आनिशंस कथा मुखं गति ॥

सारा गुणया हा (जड) हानं (राग आदि) दोषया बलयात नाशयाइम्ह शीलया गुण (आनिशंस) या खे धुगु प्रकारं सीकेमाः ।

(विशुद्धि मार्ग ४)

१६ श्रुत्यां

प्रेषक- बौद्ध पुस्तकालय परिवार

नागवहाल, कलितपुर

१. सन् १९७८ सत्कालीन प्रधानमन्त्री कीर्तिनिधि
बिष्टयात्त पालय् कोरिया लुम्बिनी विकास समितिया
निर्देशक भद्रेय मन्त्रे LEE-KEUMBAE जुं
लुम्बिनी पवित्र उद्यान योजनाया लागी ५०,०००
डलरया चेक हस्तान्तरण याना बिज्याःगु खः ।

२. संयुक्त राष्ट्र संघया भू. पू. महामन्त्री स्व० उथान्त ई.
१९६७ अप्रील महिनाय् बुद्धया जन्मस्थान लुम्बिनी
बर्षान याना दीगु खः ।

३. गुडोदन ब्रह्माराज स्वक्वःतक थःम्ह पुत्र सर्वाथ-
सिद्धयात्त बन्दना यात —
न्हापां— कालदेव ऋषि नवजातया श्वस्थाय
बन्दना याःबलय् ।

निक्वःखुसी— कपिलवस्तु नगरय् गुडोदनं थम्ह हल
कोतय् याना च्चंबलय् सिमाक्वय्
स्वतुइका तःम्ह बालक कुमार मुलर्पात्त
ध्यानाः ध्यान याना च्चंभु व बाह्नि
फुले धुंकाः नं सूर्यया किचः न्ह्याना
मवंगु खनाः !

स्वक्वःखुसी— भगवान् बुद्ध कपिलवस्तु नगरय्
बिज्यानाः ऋद्धिबलं आकाशय् थाहाँ बिज्यानाः
तुतिपालियागु धू सकल शाक्यपिनि छयनय् हुक्कुह
कुर्काः ऋद्धि प्रतिहार्य केना बिज्याःबलय् !

४. जेतवन विहारय् छम्ह ब्राम्हणयागु कारणय् भगवान्
बुद्धं 'काम जातक' कना बिज्याःगु खः !

५. सिद्धार्थयात्त घाय् छम्ह दाम याःम्ह ब्राम्हणया
नां 'सोस्थिय ब्राम्हण' खः ।

६ तृष्णा व अविद्या हे दु खया मूल कारण खः !

७. वैशाख पुन्ही खुन्हु जन्म, बुद्धत्वप्राप्ति व महापरि-
निर्वाण थुपिं स्वंग् योग चूलानाः महत्वपूर्ण जूथें
आषाढ पुन्हीया नं तःधंगु महत्व बु । आषाढ पुन्ही
खुन्हु न्यागु योग चूलाः धयागु थौं प्रचलित जुयाच्चन
तर त्रिपिटक अनुसार धयागु खःसा खुगु योग चूलाः

१) बोधिसत्व तुषित देवलोकं क्वाहाँ बिज्यानाः महा-
माया देवीया गर्भय् प्रवेश जुया बिज्यात् ।

२) बोधिसत्व सुख, भोग विलास तोताः अभिनिष्क्रमण
अर्थात् जगतहित धयायेया लागी गृहत्याग याना
बिज्याःगु ।

३) तथागत सम्यक सम्बुद्धं ऋषिपतन मृगदाबनय् धर्म
चक्र चाहीका बिज्याःगु अर्थात् भवसागरय् बुःखसियाः
चाच्चाहिन्नाचर्वापि प्राणीपिस्त उद्धार याय्थानिति दक्य
ह्लापां पञ्चवर्गीयपिन्त अनुत्तरगु धर्मोपदेश विया
बिज्याःगु ।

४) बुद्धं दक्य ह्लापां भिक्षुपित स्वलातक गनं
मेथाय् मर्बसे छथासं चवनेगु नियम दय्काः थःनं
अधिष्ठान यानाः वर्षाबास चवना बिज्याःगु दि ।

५) थः मां महामाया देबियागु गुण म्हसीकाः
तुषित देवलोकय् वनाः अभिधर्मया खें कनाः बोधयाना
बिज्याःगु अर्थात् लोकयात्त नं मायागु सेवा पाय्माः
धकाः कृतज्ञता धर्मयागु शिक्षाभूगु ।

६) गण्डव वृक्षया मुलय् यमक ऋद्धि प्रतिहार्य
कयनाः तीर्थकरतय्त्त दमन याना बिज्याःगु ।

नित्वाः खं

-दलाइ लामा

(क) वस्त्रय च्वंगु छिति (मल) छोय् थ मनूयाके च्वंगु पाप लखं च्चीका छोय् मज्यू । शरीरय् थःगु कं लिकाय् थं बुद्धं थःगु स्हाःति जीवतय्गु दुःख म्हुयाः लिकाय् मज्यू । हानं बुद्धं धर्मं सय्कगु (उपाजित) ज्ञान मेपित सोथना (चित्तय्) बीमज्यू । तर दक्व धर्मयागु तस्व देझना यानाः दुःखं मुक्त याय्ज्यू । अर्थात् जीवतय्त् ज्यूगु मज्यूगु (हेय, उपादेय) धर्मयागु देशना यानाः इमिगु दुःखं इमित उद्धार वाय्ज्यू । जीवतय्त् ज्यूगु मज्यूगुया देशना वाय्त् ह्यापां थःके निं मवोंगु (अध्रान्त) ज्ञान दय् माः ।

(ख) चिकिधियां चिकिधोन्ह (क्षुद्र स्वयाः नं क्षुद्र)

की पतंग जीवतय् नं दुःख मयः । हानं सुख यःगु स्वयंवलय् सकले उर्थे खः यद्यपि दुःख स्वीतं थःगु मख्, अथेसां इमितं दुःखयात त्याग याना छोय् मसः । सुख यः (इष्ट) खः तर प्राप्त याना काय् मसः । थुकथं इपि असहाय जुयाः संसार च्चक्रय् लानाचोनी । उकिं ज्ञीगु कर्तव्य खः कि ज्ञीसं फुक्क जीवतय्त् हेतुनापं दुःखं मुक्त यानाः अले सुखयागु भूमि बीगु । दुःखयात त्याग यानाः सुखप्राप्ति याय्त् जीव तःगु सन्तानय् (चित्तय्) च्वंगु दुःखयागु हेतुयात त्याग याय्गु अले सुखयागु हेतुत मुंकेगु ।

॥

अनु.-प्रत्येकमान तुलाधर

मनकामना

-भिक्षु अमृतानन्द

स्यंकाः सदा थःगु मन परदोष खंकाः,

छाय् सोज्जये कतकिया गुलि दोष गन दु ।

यक्को थःके दुगु दोष ह्लियं लुमके,

परदोष स्वय् मख् जिमं थःगु दोष खंके ॥

धाःसां मज्यू झल झल परदोष खंकी,

तोतोपुयाः थःगु दोष परदोष म्यंकी ।

थःहे छम्ह अति भिम्ह जुयाः कयनी वं,

कस्व्यांगु शुद्ध गुणयात हाकल इती वं ॥

खंका बिई यदि जिगु गुण दोष क्लेश,

कस्व्याणमित्त जुइ व अतिबन्धनीय ।

धन्व घक्काः थःगु दोष छयनं फया काय्,

फय्मा सदा थुलि जिगु मनकामना खः ॥

◇

The Life of the Buddha

By: Colonel Henry S. Olcott.

1. Question. Of what religion are you ?
Answer. The Buddhist.
2. Q. What is Buddhism ?
A. It is a body of teachings given out by the great personage known as the Buddha.
3. Q. Is "Buddhism" the best name for this teaching ?
A. No, that is only a western term: the best name for it is Buddha Dharma.
4. Q. Would you call a person a Buddhist who had merely been of Buddhist parents ?
A. Certainly not. A Buddhist is one who not only professes belief in the Buddha as the noblest of Teachers, in the Doctrine preached by Him, and in the Brotherhood of Arhats, but practises His precepts in daily life.
5. Q. What is a male lay Buddhist called ?
A. An Upasaka.
6. Q. What a female ?
A. An Upasika.
7. Q. Was the Buddha God ?
A. No. Buddha Dharma teaches no "divine" incarnation.
8. Q. Was he a man ?
A. Yes. but the wisest, noblest and most holy being, who had developed himself in the course of countless births far beyond all other beings, the previous Buddhas alone excepted.
9. Q. Was the Buddha his name ?
A. No. It is the name of a condition or state of mind after it has reached the culmination of development.
10. Q. What is its meaning ?
A. Enlightened; or, he who has the all perfect wisdom. The Pali phrase is Sabbannu, the one of

Boundless knowledge. In Sanskrit it is Sarvagya.

11. Q. What was the Buddha's real name then ?

A. Siddhartha was his royal name, and Gautam, or Gotama, his family name. He was prince of Kapilavastu and belonged to the illustrious family of the Okkaka, of the solar race.

12. Q. Who were his father and mother ?

A. King Suddhodana and Queen Mahamaya.

13. Q. Where was Kapilavastu ?

A. One hundred miles northeast of the city Benaras, and about forty miles from the Himalayas. It is situated in the Nepal Terai. The city is now in ruins.

14. Q. Tell me when prince Siddhartha was born ?

A. Six hundred & twenty three years before the Christian era.

15. Q. Is the exact spot known ?

A. It is identified beyond question. An archaeologist in the service of the Government of India has discovered in the jungle of the Nepal Terai a stone pillar erected by the mighty Budd-

hist sovereign, Asoka, to mark the very spot. The place was known in times as the Lumbini Garden

16. Q. Had the prince luxuries and splendours like other princes ?

A. He had; his father, the king, built him three magnificent palaces- for the three seasons- the cold, the hot, and the rainy- of nine, five and three stories respectively, and handsomely decorated.

17. Q. How were they situated ?

A. Around each palace were gardens of the most beautiful and fragrant flowers, with fountains of spouting water, the trees full of singing birds, and peacocks strutting over the ground.

18. Q. Was he living alone ?

A. No. in his sixteenth year he married the princess Yashodhara, daughter of king Suprabuddha. Many beautiful maidens, skilled in dancing and music, were also in continual attendance to amuse him.

19. Q. How did he get his wife ?

A. In the ancient Kshatriyas or warriors fashion, by overcoming all competitors in games and exercises of skill and powers, and

- then selecting, Yashodhara out of all the young princesses, whose fathers had brought them to the tournament or mela.
20. Q. How, amid all these luxury, could a prince become all-wise ?
 A. He had such natural wisdom that when but a child he seemed to understand all arts and sciences almost without study. He had the best teachers, but they could teach him nothing that he did not seem to comprehend immediately.
21. Q. Did he become Buddha in his splendid palaces ?
 A. No. He left all and went alone into the jungle.
22. Q. Why did he do this ?
 A. To discover the cause of our sufferings and the way to escape from them.
23. Q. Was it not selfishness that made him do this ?
 A. No; it was boundless love for all beings that made him devote himself to their good.
24. Q. But how did he acquire this boundless love ?
 A. Throughout numberless births and aeons of years he had been cultivating this love, with the unflin-
 tering determination to become a Buddha.
25. Q. What did he this time relinquish ?
 A. His beautiful palaces, his riches, luxuries and pleasures, his soft beds fine dresses, rich food, and his kingdom; he left even his beloved wife and only son Rahula.
26. Q. Did any other man ever sacrifice so much for our sake ?
 A. Not one in this present world-period: this is why Buddhists so love him, and why good Buddhists try to be like him.
27. Q. But have not many men given up all earthly blessings, and even life itself, for the sake of their fellowmen ?
 A. Certainly. But we believe that this surpassing unselfishness and love for humanity showed themselves in his renouncing the bliss of Nirvana countless ages ago, when he was born as the Brahmana Sumedha. In the time of Dipankara Buddha, he had then reached the stage where he might have entered Nirvana, had he not loved mankind more than himself. This renunciation implied his voluntarily enduring the miseries of earthly lives until he became Buddha for the sake of teaching all beings the way to emancipation and to give rest to the world. ☸

(Continued)

The Power of the mind

VEN. PIYADASSI OF VAJIRARAMA

Buddhism is the most psychological of religions. It is significant that the intricate workings of the human mind are more fully dealt with in Buddhism rather than in any other system of thought.

Of all forces the force of the mind is the most potent. It predominates every other force. It is a power by itself. Any attempt to thwart the growth of this force is a step in the wrong direction. No one has understood the power of the mind so clearly as the Buddha.

Buddhism while not denying the world of matter and the great effect that the physical world has on mental life emphasises the very great importance of the human mind. Once a monk asked the Buddha: "Pray, venerable sir, by what is the world led? But what is the word drawn along? Under the sway of what one dhamma have all gone?" The Buddha's answer is categorical; "Well monk, the world is led by mind (thought); by mind the world is drawn along; all have gone under the sway of the mind, the one dhamma" (Anguttara Nikaya, II. page 177)

The Buddhist point of view is that the mind or consciousness is the core

of our existence. All our psychological experience, such as pain and pleasure, sorrow and happiness, good and evil, life and death are not attributed to any external agency. They are the result of our own thoughts and their resultant actions.

Disaster

Man's mind influences his body profoundly. It allowed to function viciously and indulge in unwholesome thoughts, mind can cause disaster, can even cause one's death. But on the other hand, a mind imbued with wholesome thoughts can cure a sick body. When the mind is concentrated on right thoughts with right effort and right understanding the effects it can produce are immense. Thus a mind with pure and wholesome thoughts leads to a healthy and relaxed life.

Physically we may be in the best of health, but mentally we are sick stricken with the dire diseases of greed, hatred, jealousy, conceit and delusion and obsessions of various types. Most of the diseases of mankind have their origin in the mind.

"Recent research in medicine, in experimental psychology and what is still called parapsychology has thrown

some light on the nature of the mind and its position in the world. During the last forty years the conviction has steadily grow among medical men that very many causes of disease. organic as well as functional are directly caused by the mental state. The body becomes ill because the mind controlling it either secretly wants to make it ill or else because it is in such a state of agitation that it cannot prevent the body from sickening. Whatever its physical nature, resistance to disease is unquestionably correlated with the psychological condition of the patient." (for he physical or resistance. see *The Nature of Disease* by J. E. R. McDonagh, F. R. C. S)

"The Mind not only makes one sick, it also cures. An optimistic patient has more chance of getting well than a patient who is worried and unhappy. The recorded instances of faith healing include cases in which even organic diseases were cured almost instantaneously." (Aldous Huxley, *Ends and Meaens* pp. 258,259).

In this connection it is interesting to observe the prevalence, in Buddhist lands, of listening to the recital of the Paritta (pirith) dhamma for protection and deliverance from evil, and for promoting one's welfare and wellbeing. The present writer, while on his missions in European and American countries, tape-recorded the

recital of pirith sutras for their benefit. The selected discourses (from the Sutra-pitaka, collection of Discourses, for recital are known as Paritta sutras, discourses for protection. But they are not 'rakshana mantras' or magical rites.

Truth

Several factors combine to contribute towards the efficacy of pirith recitals. Pirit recitals is a form of satya-kriya, Protection results by the power of such assertion. This means establishing oneself in the power of truth to gain one's end. The saying "The power of the dhamma or Truth protects the follower of the dhamma." (dhammo have rakkhati dhamma carin) indicates the principle behind these sutra recitals.

The utterance of the compassionate Buddha never devoid of love. Love and compassion does the Enlightened feel towards another when he instructs him. the reciters of pirith are therefore expected to do so with a hoart of love and compasstion wishing the listeners and others happiness and protection from all harm.

Love (metta) is an active force. Every act of one who truly loves is done with the pure mind to help to cheer and to make the paths of others more easy more smooth and more adapted to the conquest of sorrow the winning of the Highest

Bliss.

Caroline A. F. Rhys Davids commenting on amity [metta] writes: "The profession of amity, according to Buddhist doctrine, was no matter of pretty speech. It was to accompany and express a psychic suffusion of the hostile man or beast or spirit with benign, fraternal emotion -with Metta. For strong was the conviction from Sutta and Vinaya to Buddhaghosa's Visuddhi Magga, that thoughts are things, that psychical action, emotional or intellectual is capable of working like a force among forces Europe may yet come round further to this Indian attitude. (Dialogues of the Buddha, part 3, page 185).

When the pirith recital is over the devotees tie round their wrists or necks the thread sanctified by the recital. The sanctified water is sprinkled on all who even drink a little of it and sprinkle it on their heads. when the city of Vesali (Visali Mahanuwara) was plagued by fears of famine, non-human beings and pestilence, the citizens sought the help of the Buddha who came to the city of Vesali and recited the Ratana sutra, the Jewel Discourse (Ratana means precious jewel: here the term is applied to the Buddha, Dhamma and Sangha). The Master gave instructions to the Venerable Ananda, his attendant disciple. The VenAnanda followed the instruc-

tion and sprinkled the sanctified water from the Buddha's own alms bowl. As a consequence the evil soirts were exercised, the pestilence subsided. (commentary to the Khuddakapatha, page 161).

Dr. Bernard Grad of Mc Gill University in Montreal painstakingly Proved if a psychic healer held water in a sealed flask and this water was later poured on barley seeds, the plant significantly outgrew the untreated seeds. But- and this is the intriguing part- if depressed psychiatric patients held the flask of water. the growth of the seeds was retarded.

'X' Factor

Dr Grad suggests that there appeared to be some 'X' factor or energy that flows from the human body to affect the growth of plants and animals. A person's mood is affected by this energy. This previously unacknowledged 'energy' has the widest implications for medical science, from healing to laboratory tests, Grad says. (Psychic Discoveries Behind the Iron Curtain. Sheila Olander and Lynn Schroeder, Bantam Books, U S A p. 224; also read chapter on 'Healing with Thought'.

As experimentally discovered by Grad, mind can influence matter. If that be so not much thinking is necessary to draw the logical inference that mind can influence mind.

सम्पादकीय

लाभसत्कार

लाभसत्कार सबैले चाहने कुरा हो । शिक्षित वा अशिक्षित, धार्मिक होस् वा सामाजिक यो सबैको लागि आवश्यक बस्तु पनि हो । तर यसमा हृद कायम गर्न ज्याबै गार्हो छ । गृहत्यागी महत्माहरू पनि अन्तर्निहित अज्ञात प्रेरणाद्वारा यस कुरामा बेहदी हुन पुगिराखेको हुन्छ ।

सन्तोष उन्नतिको बाधक भन्ने धेरैको भनाइ भएपनि असन्तोष बेचिनी र अशान्तिका मूल जरा होइन भनी कदापि भन्न सकिंदैन । सन्तोषको हृद हुन्छ असन्तोषको हृद हुँदैन । आज लाभसत्कारको बेहदी इच्छा आकाङ्क्षा-ले भौतिकतामा उन्नतिको चरमसीमा पुगेको कुरालाई सकार्णु पछि भने मानवबिध्वंशकारी शस्त्रास्त्रको होडबाजी खलेको पनि यसै कारणले हो भन्ने कुरामा नकानं पनि कुनै हालतमा सकिने कुरा होइन ।

लाभसत्कार माध्यमिक कुरा हो, यो हुनुपछि तर सीमित एवं आवश्यकतानुक्त । मध्यममार्गी बुद्धधर्म यस कुरामा ज्याबै व्यावहारिक देखिन्छ । यस धर्ममा गृहस्थको लागि अनिएको छ कि मानिसले कमाउनुपछि तर खान-पिउन, काम गर्न र संबन्ध गर्न भाग भाग लगाई गर्नुपछि । सत्कार पनि सुकर्म अनुसार नकि कुकर्म र पिशून प्रवृत्ति-

द्वारा प्राप्त होस् । सामूहिकभन्दा व्यक्तिगत विचार बढी गर्ने व्यक्ति शिक्षितवर्गमा धेरै पाइन्छ । आफ्नो शोषण भो वा अरुको शोषण भो आदि भनी कसैको काम कुरै पिच्छे सोचिहिँडनेले जीवनभर आफू पनि असन्तुष्टीले रहने र आफन्त एवं साथीमाइलाई पनि स्वच्छ विश्वास नभै पारिवारिक विकृतिले अशान्त हुने हुन्छ ।

यस्तै व्यक्तिगत कारणले अशान्ति हुने हुँदा भगवान् बुद्धले भिक्षुसंघलाई पनि सांघिकीकरण गर्ने उपदेश र व्यवहार दिनुभएको छ । लाभसत्कारको विषयमा बुद्धले यसरी बताउनुभएको छ, 'धम्म दायादो भिक्षुखवे नो आमिष दायादो' अर्थात् भिक्षुहरू ! धर्ममा योग्य व्यक्ति होऊ, आमिष (लाभसत्कार) मा योग्य नहोऊ ।

यस दृष्टिकोणले आध्यात्मिक विचारभावलाई अंगालेर मात्र लाभसत्कारको सट्टा सेवा, कर्म र भावनालाई अंगालेर गृहस्थ उपासक वा सन्तमहन्त भिक्षुगणले स्वतः प्राप्त हुने सत्कारमा लागी शान्तभूमि नेपालमा सुख समृद्धि र शान्ति कायम गर्ने कुरामा आनन्दभूमि अपीलका साथ विश्वास राख्नु ।

बौद्ध धर्म विचार

दशकर्म विषयमा प्रवचन

आषाढ १८ गतेका दिन बौद्ध तदर्थ समितिको आयोजनामा भृकुटीमण्डप स्थित बुद्ध विहारमा दशकर्म विषयमा ब्रह्मीरत्न वज्राचार्यद्वारा प्रवचन गराइएको छ । आपनो प्रवचनमा ब्रह्मीरत्नले दशकर्म विधिको व्याख्या गर्दै गुरु परम्परालाई कायम गरी महायानधर्म स्थायीरूपमा जानकारी राखिराख्न शिक्षालय र शिक्षकहरूको कमीरहेको कुरा बताउनुभयो । सो समारोहमा जापानका वज्र्यानी गुरु मात्सु सीताले जापानका वज्राचार्य र नेपालका वज्राचार्यमा धेरै समानता भएको कुरा बताउँदै जापानमा वज्रयान धर्मसम्बन्धका तीन विश्वविद्यालय छन् भन्नुभयो । भारतबाट वज्र्यानी धर्मका विषयमा अनुसन्धान गर्न आइराख्नुभएका प्रा० जगन्नाथ उपाध्यायले एक गृहस्थले पालि सिकाइरहेको तथा थेरवादी विहारमा दशकर्मको प्रवचन भइरहेको कुरामा नेपालको बुद्धधर्ममा रहेको समन्वयात्मकतालाई बुद्धधर्म ह्रास हुन नदिने ठूलो प्रयास हो भनी दुबैको लक्ष्य भारतवर्षमा निर्माण प्राप्त गर्ने हो भन्नुभयो ।

कार्यक्रमको सिलसिलामा प्रा० आशाराम शक्यले जुनसुकै ठिमेकी राष्ट्रमा जाँदा पनि नेपालीले बुद्ध जन्मेको ठाउँमा आफूलाई परिचय दिने गरेतापनि जनगणना

अनुसारको तथ्यांकमा बौद्धहरूको संख्या कम देखाउनु चिन्ताजनक भएको कुरा बताउनुहुँदै तथ्यांक लिने विने दुबैले नेपालको धर्म र आपनो धर्म यो हो भनी स्पष्टरूपमा भन्न समेत नजानेको कुरा दुःखको कुरा हो भन्नुभयो । जनसंख्या बढे पछि बौद्धका सन्तान पनि बढ्नुपर्नेमा सो नभएको हुँदा आपनो धर्म र आपनो मातृभाषा यो हो भन्न सक्ने गरी शिक्षा लिनुपर्ने कुरामा जोड दिनुभयो । अन्तमा समितिका अध्यक्ष भक्तिदास श्रेष्ठले बुद्धधर्मको उत्थानमा गठन भएको तदर्थ समितिको उद्देश्य र सोको लागि सबैको सहयोग अपेक्षा भएको कुरा बताउनुभयो । भिक्षु सुमंगलबाट पञ्चशील प्रदान भएको सो समारोहमा बौद्ध पूजाआजा सम्बन्धी प्रदर्शनी पनि गरिएको थियो ।

भिक्षु अमृतानन्द काठमाडौंमा

रुसमा भएको Asian Buddhist Conference for Peace को कार्यकारिणी सभामा भाग लिई भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर काठमाडौंमा फर्कनुभएको छ ।

बौद्ध हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता

२५२७ औं बुद्धजयन्तीको उपलक्ष्यमा भक्तपुर बौद्ध-संघको आयोजनामा भक्तपुर जिल्लाव्यापी प्रथम अन्तर्माध्यमिक विद्यालय हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता यही श्रावण ७, १०, १४, र २१ गते फाईनल समेत हुने भएको छ ।

आनन्दकुटी जिनरत्न नायक

भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरया इनापकथं कलकत्ता महाबोधिसोसाइटीया जनरल सेक्रेटरी भिक्षु जिनरत्न नायक आनन्दकुटी धंका बिज्यात। न्यान्हृतक आनन्दकुटी धंका दुने आनन्दकुटी बिद्यापीठं याःगु स्वायत्त समारोह्य अनगारिक धर्मपालपाखें स्थापना जूगु उगु सोसाइटीया स्थापना व उद्देश्यवार्य प्रकाश कयनाः लि बसपोलं धं बिज्यात कि बुद्धगया ह्यापा हिन्दू महन्ततय ह्याःती लानाच्वंगु व लिपा धर्मपालया कुतलय जवाहर-लालनेहरू व गान्धीजीपि नापलानाः उगु बुद्धगया बोद्धतयगु ल्याःती लाःगु खं न्ह्यव्या बिज्यात । प्रधानाध्यापक रत्नबहादुर वज्राचार्यपाखें स्वागत भाषण जूगु उगु समारोह्य भिक्षु अमृतानन्द आनन्दकुटी विद्यापीठ स्थापनाया वार्य थगु खं धंका बिज्यात । बसपोल नायक थेरजु स्वीवें न्ह्यवः सारिपुत्र मोद्ग-ल्यायनया धातु ह्या बिज्यानाः नेपाःलय बिज्याय धुंकूगु खः । बसपोल आनन्दकुटी विहार गुठीयात भा. रु. १०००/- तका दां न हाप बिद्या बिज्याःगु दु ।

महापरित्राण

बगु असार २५ गते प्यूखाया दिवमत सरदार मोतिरत्न स्थापितया पुण्यार्थय, निर्वाण कामना यासे बयकःया भीमती रत्नमाया व परिवारपिसं भिक्षु महासंघपाखें अहोरात्र पाठ याकल । उक्त अवसरय भिक्षु सुबोधानन्दपाखें शीलप्रार्थना व भिक्षु बुद्धघोषपाखें धर्म देशना न जुल । सतिखुन्हू भिक्षुसंघ व अनगारिकापिन्त अष्टपरिकार सहकल्पवृक्षवान नं जुल ।

ध्यानभावना ववचाल

कल्याणमित्र सत्यनारायण गोकुलापाखें आनन्दकुटी विद्यापीठस जुयाच्वंगु ध्यानभावना झिन्हूलिपा ववचाःगु

दु । साधक- साधिकापिन्त पञ्चशील व अष्टशील सुहृ जूगु उगु ध्यानभावनाय आनपानसति, विपस्सना, मैत्री भावना, आर्यभोग व समवेदना तथा समताया विषयं बाख व प्रबचन जूगु उगु भावनाय निसल मयाक बुद्धिजीवी साधक साधिकापिसं स्वतिकाःगु दु ।

दुग्गु ग्वाहालि

बुद्धा सत्यनारायण मानन्धरयात सपरिवार थाइलण्ड भ्रमण यानाः अनया बोद्ध वातावरण स्वयत्त छम्ह भिक्षुं सल्लाह ब्यूगुली अन वनेत म्हांति झिद्रः ति र्थीगु खें सीकाःलि उकथ चाःहिलाः ध्यबा फुकेगुया पलेसा बुद्धधर्मया उत्थान व प्रसार प्रचारय लगय जुयाच्वंगु विहार विहारय ग्वाहालि याय्गु हे धार्थे बुद्धधर्मया लागी ग्वाहालि याय्गु उवी धकाः भाःपा थाय्थाय्था विहारय बनाः गनं भोछि, गनं ध्यम्ह, गन स्वम्ह तक न भाजीवन सदस्य जुयाः थःके दुगु ध्यवाया सबुपयोग याना दिल ।

भोत ध्यानकुटीया भिक्षु तालीम केन्द्रयात नं बोछि मयाक ग्वाहालि याय्धुंकूम्ह बयकल बिद्यालय व मेमेगु सामाजिक क्षेत्रय नं उकथया ग्वाहालि ज्वीला धेगु धीयी मनूतय शुभाकांसा छने दु । भिक्थं बांलाःथाय ग्वाहालिकथं थःगु सम्पत्ति छयःसां न हे नुगः म्बीपिं व थःगु धन सबुपयोग याय् मसपिं दुगु थासय थुकथंया दुग्गु ग्वाहालि तसकं च्वछाय् बहजू ।

ध्यानकुटीयात ग्वाहाली

बुद्धधर्मय अति श्रद्धा दुपि नेपाः देया कुकुलापी बुक्थं भोतया प्रारम्भिक भिक्षु तालीम केन्द्र ध्यानकुटीयात नं ग्वाहालि ब्यूपिं दु । सत्यनारायण मानन्धरं २००/- तका व सुश्री सुशीला प्रधानं २०१/- तका दां ग्वाहालि याना दिल । थुकथं उगु केन्द्रयात

लप्लपति ग्वाहालियानादीपि न दु । थये हे २५०/-
 धर्मकीर्तिपाखें, २००/- ध्यानकुटी दायक सभापाखें,
 १००/- भोतया तुलसीदास धेष्ठपाखें, २५/- विष्णु
 प्रसाद मानन्धरपाखें व धर्मचन्द्र शाक्य, ज्ञानकाजी
 शाक्य, नारायणपत्त नकर्मी व मासंगल्लिया दिसमा-
 यापिनिपाखें म्ह ५०/- तका दां ग्वाहालि जुया
 च्वंगु दु ।

ज्याःपुहोया कार्यक्रम

ज्याःपुहो खुनु सुबः आनन्दकुटी विहारय् लगं
 व बनम्ब्या ज्ञानमाला भजनया लिपा भिक्षु प्रज्ञारश्मि
 महान्यविरपाखें शील प्रार्थना जुयाःलि भिक्षु अश्वघोषं
 बुद्धया जेला व मैत्रीबलया वारय् परिचय बीगुया
 नानं बुद्धया याका विज्यात ।

जुगु कार्यक्रमय् धर्मवेशना यानाः भिक्षु प्रज्ञारश्मिं
 धर्मविज्यात कि मनुष्य जीवन सुख हनाच्चनेत वरारग्य
 गुण मय्यक मयाः । षुगु खें श्वीका काय्त विपस्सना
 ध्यान यादनाः । वर्मा विज्यामाः दिवस्सना ध्यान
 अभ्यास याका विज्या म्ह भिक्षु उ सुन्दर महास्थविर
 व कन्याम विज्ज मत्तनारायण गोयन्का समेत उपस्थित

जुगु खें वस्पोलं कमा विज्यात । अन्तय् भानणेर
 विपश्चिपाखें धर्मोपदेश सम्पन्न जुल ।

बाखं धुंकल

येदेशया ॐ बाहाया मञ्जुश्रीनक महाविहारय्
 लछियेकं बौद्धधर्म सम्बन्धी बाखं ककेगु जुयाच्चंगु ज्याः
 पुग्ही खुनु विशेष समारोहकथं ववच्चायकल । षडाध्यक्ष
 रविचरण श्रेष्ठ स्वागत भाषण यानाःलि बाखं न्यनेगु जक
 मखु पालिन नं याय्माः धंदिन । भूवक्ताकथं सुवर्ण शाक्य
 ष गु विचाः प्वंकाःलि धर्मविज्यात कि जनसाधारण यात
 लोक व्यवहारया खें श्वीकेगु सरल माध्यम बाखं खः । भग-
 वान् बुद्धं नश्चहे माध्यमं लोकयात अप्वः प्रभावित याना
 विज्याःगु दु । बुद्धया विशेषता म्हायनाः वस्पोलं धर्म-
 ज्यात, मेमेगु धर्मया संरक्षकर्पिसं थःत छः हे वा छःया
 काय् वा छःया दूत धकाः थःगु शरणय् वःपिन्त उद्धार
 याय्गु खें न्हचयं थें बुद्धं थःत उकथंया अलौकिकह्य धकाः
 गुबलें धर्मविज्याः किन्तु पथप्रदर्शकया नातां लेंजक कथना
 बीगु छः उदय ज्वीगु थःथःगु ल्हातीया खें खः धर्मविज्यात ।
 विहारपरिवारया पाखें वयोवृद्ध थाकुलि सानु शाक्यं
 बाखंकेमि रत्नमुन्दर शाक्ययात दसिपौ लःल्हाना विज्यात ।
 षुगु समारोहय् अन्तया भजन खलःपाखें बौद्ध भजन नं
 सम्पन्न जुल ।

इह्य हे जक गुणवान्हा काय् दुगु ज्यू, निर्गुणी सध्विहा दःसां छुं प्रयोजन महु ।
 नये कि इवाःहे जक तिमिला लोकया मिखा जुया च्वंगु दु तर इल्ल नगुत दःसां छुं
 प्रयोजन महु ।

- समयोचित पद्यमालिका

भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरका ग्रन्थहरू-

नेपाल भाषामा

१. अन्नभावक
२. भार्यसत्त्व (द्वितीयावृत्ति)
३. कर्मविभाग
४. गृहीविनय (अनुर्थावृत्ति)
५. जातकमाला भाग-१ (द्वितीयावृत्ति)
६. जातकमाला भाग-२ (तृतीयावृत्ति)
७. त्रिस्त्रयसम्बन्धना
८. धम्मपद (द्वितीयावृत्ति)
९. धर्म व विनय
१०. धम्मपदकथा (द्वितीयावृत्ति)
११. अजापति गौतमी (द्वितीयावृत्ति)
१२. पाण्डवसूत्र
१३. बौद्धकहानी
१४. बुद्धशासनका इतिहास
१५. बुद्धजीवनी (तृतीयावृत्ति)
१६. महास्वप्नजातक (द्वितीयावृत्ति)
१७. विन्ध्यनगरजातक (द्वितीयावृत्ति)
१८. सर्वज्ञबाबु
१९. सूत्रसंग्रह
२०. विषय सूची

नेपालीमा

१. संक्षिप्त बुद्धजीवनी (द्वितीयावृत्ति)
२. धम्मपद (तृतीयावृत्ति)
३. गृही-विनय (द्वितीयावृत्ति)
४. अन्नभावक (अप्राम्य)
५. कसको कुरा सत्य हो ?
६. बुद्धशासनको इतिहास भाग-१
७. फटाचारा स्वविरा
८. धम्मसक्कर प्रेतकथा

१०. बुद्धकालीन ब्राम्हण भाग-२
११. बुद्धकालीन ब्राम्हण भाग-३
१२. बुद्धकालीन गृहस्थीहरू भाग-१
१३. बुद्धकालीन गृहस्थीहरू भाग-२
१४. बुद्धकालीन गृहस्थीहरू भाग-३
१५. बुद्धकालीन महिलाहरू भाग-१
१६. बुद्धकालीन महिलाहरू भाग-२
१७. जातक संग्रह भाग-१
१८. जातक संग्रह भाग-२
१९. जातक संग्रह भाग-३
२०. जातक संग्रह भाग-४
२१. बुद्धकालीन राजपरिवार भाग-१
२२. बुद्धकालीन परिव्राजकहरू भाग-१
२३. बुद्धकालीन धार्मिक चरित भाग-१
२४. बुद्धकालीन धार्मिक चरित भाग-२
२५. बुद्धकालीन जन्मादिदेव भाग-१
२६. बुद्धकालीन प्रेतकथा
२७. बुद्धकालीन विमानकथा
२८. जापान क्षमणको डायरी
२९. नेपालको धेरैवाद बुद्धधर्मको

संक्षिप्त इतिहास

३१. संक्षिप्त कथा सहित धम्मपद
३२. A Short History of Theravada Buddhism in Nepal.
३३. Buddhist Activities in Socialist Countries (अप्राम्य)